

MIILURANNASTA KOHTI HELSINGIN YLIOPISTOA

Muistelimme isäni Mika Martikaisen kanssa hänen kouluaikojaan. Hän on syntynyt vuonna 1972 Pohjois-Pohjanmaalla. Mika aloitti koulunkäyntinsä vuonna 1979 Miilurannan ala-asteella, Kärsmäellä.

Koulurakennus koostui Mikan mukaan yhdestä rakennuksesta, jossa oli kolme erillistä luokkaa sekä liikuntasali, joka toimi myös teknisen käsityön opetusluokkana. Se oli kuulemma aika tyypillinen sen aikakauden kyläkoulu. Koulussa oli kaksi opettajaa, joista toinen oli nais- ja toinen miesopettaja. Naisopettaja opetti 1–2 luokkalaisia ja miesopettaja luokkia 3–6. Luonteeltaan opettajat olivat hyvinkin vastakohtia toisistaan. Naisopettaja oli hyvin lempeän oloinen ja osittain varovainen sanakäännteissään. Omalta osaltaan kuitenkin tomera, mutta opastava. Miesopettaja puolestaan oli hyvin auktoriteettinen opettaja, joka piti tiukkaa kuria ja sanoi, miten asiat tulee tehdä. Tuohon aikaan opettajista suurin osa oli Mikan mukaan tuollaisia, aika tyypillisiä. Toisesta näkökulmasta katsottaessa hänelle on jäänyt sellainen tunne, että opettajat ottivat omalla tavallaan myös sellaisen jämäkän vanhemman roolin, mitä hän ei välttämättä kotoa saanut. He edustivat sellaista äidillistä ja isällistä otetta tekemisessä ja elämänohjeissaan. Sen avulla Mika pystyi kohtaamaan hyvät ja huonot hetket sekä tunteukset paremmin.

Miilurannan koulu, vierailun aikana 17.6.2016. Kuva: Mika Martikaisen kotialbumi.

Mikan koulumatka oli noin kaksi kilometriä, joka kuljettiin pääsääntöisesti pyörällä. Joskus talvisin hän kulki kavereidensa kanssa vapaaehtoisesti hiihtämällä tai oikein kovalla pakkasella oma isä vei kouluun autolla.

Koulun hauskimmat ja ikävimmät asiat

Mikan mukaan koulussa hauskinda oli välitunnit, koska silloin aina puuhasteltiin ja liikuttiin paljon. Eniten he luistelivat ja pelasivat jalkapalloa ystävien kanssa. Liikkuminen oli hyvää aktiivista vastapainoa oppitunneille. Ikävintä oli kuulemma maanantaisin välipala, sillä siellä piti aina syödä näkki-leipää ja juoda kaakaota. Kaakaosta hänelle tuli aina migreeni. Migreeniä ei siihen aikaan tunnustettu tai tunnustettu virallisesti, joten sitä epäiltiin aina vähän fuskaamiseksi. Välipala oli aina kohtalokas, kun sitten saattoi koko päivä olla pilalla ja seuraavakin huonoimmassa tilanteessa. Migreenin takia tuli myös usein poissaoloja.

Miilurannan koulu, vierailun aikana 17.6.2016. Kuva: Mika Martikaisen kotialbumi.

Oppilaana Mika oli ensimmäisillä luokilla tietyllä tapaa aika ujo ja pelokas. Joskus kolmannella luokalla vasta tuli sellaista rentoutta opiskeluun ja sitä kautta tekeminen alkoi sujumaan paremmin. Oppilaana hänen piti oikeastaan oppia opiskelemaan itse, koska kotiolosuhteista ei juurikaan saanut tukea siihen. Oikeastaan opettajat ottivat tavallaan sellaisen sijaisvanhemman roolin kannustamisessa ja opintojen eteenpäin viemisessä. Harrastuksina oli pääosin jalkapallo ja jääkiekko, joita pelattiin kavereiden kanssa. Yleisesti liikuttiin silloin paljon päivittäin.

Opetus kyläkoulussa

Pedagogisesti mietittynä opiskelu oli aika suoraviivaista. Tunnin rakenne meni suurin piirtein niin, että ensin tarkistettiin läksyt noin 5–10 minuutissa maksimissaan, jonka jälkeen siirryttiin uuteen aiheeseen. Uuden asian läpikäytyä tehtiin tehtäviä, mutta vuorovaikutusta opettajien kanssa ei sen kummemmin oikeastaan tullut. Informaatio tuli opettajan suusta ja se otettiin semmoisenaan vastaan, hyvin harvassa olivat vuorovaikutteiset tilanteet oppimistilanteissa.

Miilurannan koulu, vierailun aikana 17.6.2016. Kuva: Mika Martikaisen kotialbumi.

Koulun juhlatilaisuuksia Mika muistelee olleen esimerkiksi itsenäisyyspäivä, joulun ja kevään juhlat. Opettajat olivat aika isänmaallisia, joten juhlia vietettiin aina hyvin asiallisesti, käyden läpi Suomen historiaa ja olennaisia tapahtumia. Jouluna yleensä luettiin evankeliumia. Loppujen lopuksi juhlapyhät käytiin aika suppeasti läpi ilman sen suurempaa hehkutusta. Aamunavauksia oli vasta yläkoulussa, jolloin kaikki kokoontui luokkakerroksellaan liikuntasaliin. Siinä yleensä rehtori piti puheen, ja joku oppilastoimikunnasta jakoi ajatuksiaan.

Sanotaan, että aika kulta muistot, mutta Mika muistelee omaa ensimmäistä kouluaan kyllä lämmöllä. Sinne oli aina mieluista mennä, tunti turvallinen olo ja pysyvyyden tunne. Opettajat olivat turvallisia hahmoja, joihin luottaa. Siirtymä ala-asteelta yläasteelle oli suhteellisen helppoa, sillä samat kaverit siirtyivät sinne myöskin. Joku matka niin sanotusti loppui ja uusi oli alkamassa. Yläasteelle mentäessä tehtävien vaikeustaso kasvoi huomattavasti, jolloin täytyi ikään kuin oppia enemmän ajanhallinnasta koulutöissä, samalla kun lähestyi murrosiän kynnyksiä. Välillä he menivät kavereiden kanssa sieltä, mistä aita oli matalin, kunhan eteenpäin pääsivät.

Peruskoulusta monenlaisiin kokeiluihin

Peruskoulusta päästessään Mikan identiteetti oli jokseenkin hukassa. Hän ei oikein tiennyt mitä haluta elämältä ja tulevaisuus tuntui liian isolta aiheelta. Jollakin tapaa lukio kiinnosti, mutta rahkeet eivät tuntuneet riittävän tarpeeksi, jolloin hän lähti kavereiden kanssa Haapaveden ammattikouluun. Opiskeltava ammatti oli auto- ja kuljetustekniikan puolella mekaanikko. Ammattikouluun lähteminen oli iso muutos elämässä, sillä Mika joutui muuttamaan kotoa ensimmäisen kerran pois. Se oli iso pala, kun oli koko elämänsä asunut omakotitalossa ja muutti Haapavedellä asuntolaan. Hän ei kuitenkaan jatkanut opintojaan loppuun asti, sillä hän päätyikin jatkamaan Kokkolaan metallilinjalle. Sekään ei oikein tuntunut omalta, mutta onneksensa hän pääsi töihin paikalliseen veneveistämöön.

Miilurannan koulu, vierailun aikana 17.6.2016. Kuva: Mika Martikaisen kotialbumi.

Vuosien varrella Mika oli töissä monissa eri paikoissa, kuten Hesburgerissa, kuljetusalan työtehtävissä sekä myöhemmin yliopisto-opintojen ohella opettajan sijaisuuksissa. Haapaveden jälkeen seuraava merkittävä koulu oli Eiran aikuislukio, josta hän valmistui vuonna 2007. Aikuisiällä opiskeleminen oli hänelle iso juttu, jonka ajatusta oli kypsytelty jo monta vuotta. Opettajat aikuislukiossa poikkesivat paljon aikaisemmista kokemuksista, sillä he olivat äärettömän kannustavia ja hyvin oman alansa asiantuntijoita, jotka omasivat monen vuoden opettajakokemuksen. Heistä mieleenpainuvimmat olivat psykologian ja historian opettajat. Varsinkin historian opettaja on jäänyt hänen mieleensä, sillä tämä kylvi ajatuksen siemenen yliopistoon lähtemisestä ja omista mahdollisuuksista siellä menestymiseen. Aikuislukioista valmistuttuaan Mika uskalsi kyseisen opettajan rohkaisemana hakea Helsingin yliopistoon maa- ja metsätaloustieteen opintoihin, jonne hän pääsikin sisään vuonna 2014.

Aikuislukioon ja yliopistoon mentäessä oli toki tapahtunut myös aika iso hyppy jo yksistään oppimisessa. Oppiminen, opiskelutekniikat, luokassa oleminen ja kurssipohjainen suorittaminen olivat kaikki Mikalle uutta, mutta vähitellen siihen kuulemma tottui. Ammattikoulun vilskeseen verrattuna aikuislukiossa kaikki tiesivät oman panoksensa opiskeluun ja mitä sen puitteissa piti tehdä päästäkseen eteenpäin. Kun hän valmistui ja sai lakin päähän, oli olo osittain haikea, mutta samalla hän tiesi itsetuntonsa kehittyneen. Opintojen aikana oppi myös hyväksymään sen, että kyvyt voisivat riittää minkä vain oppimiseen, mikä avasi kokonaan uuden portin.

Oma koulutusura

Mikan koulutusuraa voisi miettiä filosofisestakin näkökulmasta. Jokaisella on oma matka kuljettavana, eikä sitä oikeastaan voi päättää etukäteen, miten se menee. Elämässä on monia tilanteita, äkillisiäkin, jotka vaikuttavat esimerkiksi opintojen etenemiseen tai hidastumiseen. Moniakkin asioita hän olisi mahdollisesti voinut tehdä toisin, mutta jos lähdetään liikkeelle ensimmäisistä vuosiluokista, hänen mieleensä tulee tuen tarve. Hän olisi kaivannut enemmän vanhemman läsnäoloa ja kiinnostusta

oppimisen tukemista kohden, ja sama oikeastaan päti yläasteelle saakka. Hänellä oli ehkä liikaa vapauksia, mikä sitten vaikutti opiskeluun ja tekemiseen, vaikka kiinnostusta oppiaineita kohtaan olisi ollut. Varsinkin peruskoulusta valmistuttua olisi ollut tarvetta henkilölle, joka olisi ollut läsnä ja ohjannut oikean suunnan löytämiseen. Kun sitä ei ollut, antoi kavereille enemmän valtaa päättää, että mihin seuraavaksi.

Peruskoulussa opin into täytyi niin sanotusti löytää itse, sillä kotoa ei saanut paljoa tukea. Kun Mika vertaa nuoruusikänsä opiskelukokemuksia kotona tämän päivän omaan perheeseeni, ero on suuri. Aikuisiällä opiskellessa oman perheen ollessa läsnä on kaikki onnistunut paljon sujuvammin ja helpommin. Hän uskoo myös pystyneensä jakamaan positiivista opiskeluympäristöä myöhemmin omille lapsilleen, sillä hän on puolisonsa kanssa osoittanut kiinnostusta oppimista kohtaan. Ylipäätään hänen oma asenteensa koulutukseen on parantunut vuosien myötä, ja yliopiston maisteriopintojen myötä sellainen tuloshakuisuus on lähtenyt pois, sillä tavoitteena on ollut enemmänkin oppia sisältöjä.

Haastattelu tehty tammikuussa 2025

Koulumuistot: Mika Martikainen

Muisteluhaastattelu ja kirjoittaja: Ella Martikainen

Teksti on julkaistu 6.5.2025

Tekstin julkaisutiedot: Mika Martikainen & Ella Martikainen 2025. Miilurannasta kohti Helsingin yliopistoa. Kasvatuksen historian ENSYklopedia. Helsinki: Suomen kasvatuksen ja koulutuksen historian seura.
https://www.kasvhistseura.fi/sites/kasvhistseura.fi/files/mika_0.pdf